

ИЗВЕШТАЈ

о учешћу заинтересованих органа и организација и јавности на Нацрт Извештаја о стратешкој процени утицаја Програма остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године за период од 2017. до 2023. година.

Јавне консултације о Нацрту Извештаја о стратешкој процени утицаја Програма остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године за период 2017. до 2023. година (у даљем тексту: СПУ) спроведене су стављањем документа на увид јавности у периоду од 19.7-19.8.2017. године, презентацију документа дана 25. јула 2017. године, од 10:00 до 13:00 часова, у Привредној комори Србије, сала I, Ресавска 13-15, Београд, достављањем СПУ заинтересованим органима и организацијама.

Сагласно члану 23. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 88/10), члану 3. Конвенције о процени утицаја на животну средину у прекограничном контексту, као и члану 10. Протокола о стратешкој процени утицаја на животну средину Конвенције о процени утицаја на животну средину у прекограничном контексту, Министарство рударства и енергетике је спровело прекограничне консултације у околним земљама, те прибавило коментаре и мишљење Министарства заштите животне средине и климатских промена Румуније.

У року предвиђеном законом, коментаре, примедбе и сугестије доставили су:

- Друштво младих истраживача Бор;
- Београдска отворена школа, Београд;
- ЦЕКОР – Центар за екологију и одрживи развој, Суботица;
- Ministry of Environment – Romania;
- Министарство заштите животне средине РС;
- Републички завод за статистику.

У наставку дајемо одговоре на пристигле коментаре, примедбе и сугестије.

Друштво младих истраживача Бор

НАЧЕЛНЕ – КОНЦЕПТУАЛНЕ ПРИМЕДБЕ		
Примедба-коментар	Предлаже се концепт	Одговор
<p>Додати ново поглавље „Заштита природних добара“ које ће указати на потребу примене посебних мера заштите заштићених природних добара (национални паркови, паркови природе, предели изузетних одлика, општи и специјални резервати природе, споменици природе, заштићена станишта, међународно заштићена подручја, и строго заштићене биљне врсте). Дати карту Србије са заштићеним подручјима.</p>	<p>Неопходна је посебна обрада заштите природе у овој стратешкој процени утицаја на животну средину јер се бројни енергетски објекти налазе у заштићеним подручјима или близу њих па могу да утичу на биљни и животињски свет у њима. Изградња ветропаркова, мини хидроелектрана, соларних електрана, планирано коришћење биомасе може бити са таквих простора, на заштићеним просторима, те посебна обрада ове области је од великог значаја како за одрживи развој тако и за примену преузетих међународних обавеза и домаћих закона. Напомињемо да се хидроелектрана Ђердап 1 налази у националном парку Ђердап, ХЕ „Власина“ у пределу изузетних одлика „Власина“ који се налази на међународној листи подручја заштићених по Рамсарској конвенцији о заштити мочварних подручја од међународног значаја, нека подручја су предвиђена за „Емералд“ европску еколошку мрежу и део су еколошке мреже Србије (Уредба о еколошкој мрежи „Сл. Гласник РС бр. 102/2010) односно имају одређени међународни статус: подручја од међународног значаја за биљке (Important Plant Areas), за птице (Important Bird) и дневне лептире (Area Prime Butterfly Areas/PBA - 40). Потписници смо међународних конвенција: „ Конвенција о сарадњи за заштиту и одрживо коришћење реке Дунав“, ("Службени лист СЦГ „Међународни уговори", бр. 4/2003) и др.</p>	<p>Не прихвата се. Посебан приказ заштићених природних добара је методолошки неутемељен и ирелевантан за овај ниво обраде у коме не постоји микролокацијска детерминација на нивоу појединачних инвестиционих енергетских пројеката. Није могуће (методолошки, технички, финансијски, временски, итд.) једним документом какав је предметна СПУ који се ради за стратешки документ какав је ПОС, детаљно обрађивати аспекте животне средине како се наводи у примедби-коментару. Овај, као и други аспекти утицаја на поједине чиниоце животне средине обрађени су на одговарајући начин у процесу мултикритеријумске евалуације у оквиру СПУ, а у односу на циљеве и индикаторе који су елаборирани у табели 2.1. Поред тога, у поглављу 4. СПУ дате су смернице за израду одговарајућих планских докумената за све значајне енергетске комплексе и капиталне енергетске пројекте, у оквиру којих се, на основу Закона о планирању и изградњи, на детаљан начин обрађују аспекти утицај на природна добра. Што се тиче ХЕ које се наводе у коментару, оне нису предмет ПОС-а ни СПУ.</p>

ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОГРАМА ОСТВАРИВАЊА СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ЕНЕРГЕТИКЕ РС ДО 2025 СА ПРОЈЕКЦИЈАМА ДО 2030, ЗА ПЕРИОД ОД 2017. ДО 2023. НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

<p>Додати ново поглавље „Заштита културних добара“ које указује на потребу примене посебних мера заштите заштићених културних добара (национална културна добра од изузетног и великог културног значаја). Дати карту Србије са заштићеним културним добрима.</p>	<p>У зонама утицаја енергетских објеката са налази велики број културних добара од међународног и националног значаја. Само у зони утицаја Ђердапских језера је велики број таквих објеката, почев од Голубачке трвђаве, Лепенског вира, Трајанове табле и др. а да не помињемо Винацијум који је под утицајем Костолачког угљеног басена, Неопходан је приказ свих културних добара који се налазе у зонама утицаја енергетских објеката као и оних који ће се наћи или се могу наћи под утицајем нових рударских, транспортних, енергетских објеката и објеката обновљиве енергије.</p>	<p>Не прихвата се. Посебан приказ заштићених културних добара је методолошки неутемељен и ирелевантан за овај ниво обраде у коме не постоји микролокацијска детерминација на нивоу појединачних инвестиционих енергетских пројеката. Није могуће (методолошки, технички, финансијски, временски, итд.) једним документом какав је предметна СПУ који се ради за стратешки документ какав је ПОС, детаљно обрађивати аспекте животне средине како се наводи у примедби-коментару. Овај, као и други аспекти утицаја на поједине чиниоце животне средине обрађени су на одговарајући начин у процесу мултикритеријумске евалуације у оквиру СПУ, а у односу на циљеве и индикаторе који су елаборирани у табели 2.1. Поред тога, у поглављу 4. СПУ дате су смернице за израду одговарајућих планских докумената за све значајне енергетске комплексе и капиталне енергетске пројекте, у оквиру којих се, на основу Закона о планирању и изградњи, на детаљан начин обрађују аспекти утицаја на културна добра.</p>
<p>Додати ново поглавље „Отпад“ чиме постиже евидентирање стања управљања отпадом у рудницама и енергетским објектима у Србији и поставља основ за правилну процену њиховог утицаја на животну средину и планирање потребних мера заштите овом стратешком проценом утицаја.</p>	<p>У току рада рударских и енергетских објеката настаје велика количина отпада са којим се мора поступати у складу са Уредбом о условима и поступку издавања дозволе за управљање отпадом, као и критеријумима, карактеризацији, класификацији и извештавању о рударском отпаду (Сл. Лист Републике Србије бр. 053/2017.). Радом објеката и постројења настаје значајна количина опасног отпада (трафо уља, моторна уља, мазива) као и отпад за који су дефинисани посебни токови као и неопасн отпад, електронски отпад и др. Све већи проблем ће постати седимент из језера хидроелектрана који, у појединим случајевима, може припадати и групи опасног отпада. Да би се успешно решило</p>	<p>Не прихвата се. Отпад је у оквиру СПУ обрађен у складу са доступним подацима, посебно за подручја рударских и термоенергетских комплекса. Такође, овај аспект обрађен је и у оквиру мултикритеријумске евалуације у односу на циљ СПУ који се односи на ову област (Табела 2.1). Детаљана обрада овог аспекта врши се у складу са Законом о управљању отпадом, а детаљније у оквиру просторних планова подручја посебне намене за енергетске комплексе и пројекте. Предмет</p>

ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОГРАМА ОСТВАРИВАЊА СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ЕНЕРГЕТИКЕ РС ДО 2025 СА ПРОЈЕКЦИЈАМА ДО 2030, ЗА ПЕРИОД ОД 2017. ДО 2023. НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

	<p>управљање свим овим врстама отпада, као и рекултивација и ремедијација великих јаловишта и пепелишта ова област заслужује посебну пажњу. Развој и коришћење постројења за производњу обновљивих извора енергије проузроковаће стварање нових врста отпада. Посебно разматрање и процена утицаја на животну средину отпада је неопходно као и планирање мера превенције, заштите и санације у овој стратешкој процени.</p>	<p>ПОС-а, а самим тим и СПУ, није детаљна обрада на нивоу пројеката и технолошких процеса где би било сврсисходно детаљније се бавити квантитативним исказима у области управљања отпадом.</p>
<p>Додати ново поглавље „Бука, вибрације и нејонизујуће зрачење“ јер бука и вибрације настају радом ветрогенератора, приликом минирања на коповима и транспорта угља, радом уређаја у електранама и трафостаницама. Нејонизујуће зрачење је важно због преносних система и трафостаница у насељима.</p>	<p>Вибрације и потреси настају минирањем на површинским коповима. Вибрације настају и радом ветрогенератора. Потреси приликом минирања и рад багера на ископу угља могу да угрозе објекте око копова или да доведу до клизишта. Бука угрожава локално становништво. Системи за пренос електричне енергије емитују електромагнетно зрачење и веома је важна заштита становништва а посебно деце ако далеководи пролазе близу образовних институција или су трафостанице лоциране поред школа и обданишта.</p>	<p>Не прихвата се. Предметна СПУ није документ који се бави појединачним пројектима за које је могуће анализирати наведен утицаје. Наведени аспекти су обрађени у СПУ на одговарајући начин, односно у контексту сагледавања трендова у животnoj средини као последица реализације стратешких приоритета и области ПОС-а..</p>
<p>У свим поглављима 1.2.2.1 – 1.2.2.3. детаљно разрадити елементе дате у предходним тачкама 1. – 4. ових примедби (Заштита природних добара, Заштита културних добара, Отпад, Бука, вибрације и нејонизујуће зрачење).</p>	<p>Код појединих рударских басена, термоелектрана и хидроелектрана су разрађене неке од ових области док код других није случај што указује на недоследност. Ради праве процене потребно је сагледати наведене области и дефинисати планске мере у даљим поглављима стратешке процене.</p>	<p>Не прихвата се. Образложења су дата у претходним одговорима.</p>

ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОГРАМА ОСТВАРИВАЊА СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ЕНЕРГЕТИКЕ РС ДО 2025 СА ПРОЈЕКЦИЈАМА ДО 2030, ЗА ПЕРИОД ОД 2017. ДО 2023. НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

<p>Посебно обрадити рудник угља Ковин чиме се постиже боље сагледавање стање животне средине на левој обали Дунава јер овај рудник еколошки представља потпуно другачију и одвојену целину у односу на Костолачки басен.</p>	<p>Ово би било потпуно усаглашавање са административном надлежношћу јер многи послови из области заштите животне средине, управљања водама, просторним и урбанистичким планирањем су поверени покрајини Војводини на чијој територији се налази овај рудник. У предложеном тексту говори се само о Костолачким рудницама а не помиње се рудник Ковин.</p>	<p>Не прихвата се. Рудник угља Ковин није предмет ПОС-а, а самим тим ни СПУ.</p>
<p>Додати и детаљно обрадити нову тачку 1.2.2.а. “Рудници са подземном експлоатацијом” јер се угаљ из ових рудника користи за производњу електричне енергије и за добијање топлоте и грејање како у привреди и ванпривреди тако и у индивидуалним домаћинствима. У стратешкој процени се говори о супституцији гасом.</p>	<p>Рудници са подземном експлоатацијом утичу на стање животне средине у локалним срединама. Обрада њиховог утицаја и планирање превентивних мера, као и мера ремедијације деградираних простора њиховим радом је од суштинског значаја за живот локалног становништва и равномерни развој Србије јер у деловима земље где се налазе представљају значајни, а понегде и једини извор прихода локалног становништву али утичу на здравље и квалитет живота локалног становништва због: одлагања јаловине и рударског отпада, слегања терена, прашине и дима са одлагалишта, испуштања непречишћених отпадних вода у мале водотоке, загађења земљишта исл.</p>	<p>Не прихвата се. Рудници са подземном експлоатацијом нису предмет ПОС-а, а самим тим ни СПУ.</p>
<p>У поглављу „Хидроелектрана Ђердап 1“ додати и посебно обрадити утицај акумулације на национални парк Ђердап како би се планирале адекватне мере очувања и заштите природе и културних добара, њихова презентација, развој туризма и обезбедио одрживи развој.</p>	<p>НП Ђердап је богат биљним и животињским светом. Регистровано је 1013 врста и подврста што чини нешто више од четвртине укупне флора Србије. НП Ђердап са непосредном околином је због рефугијалног карактера и постојања великог диверзитета биљних врста различитог порекла, означено као подручје од међународног значаја за очување биљака тзв ИПА подручје. Према Правилнику о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива (Сл. Гласник РС“ бр5/10 и 47/11), 43 врсте на подручју националног парка Ђердап су строго заштићене а 124 заштићене. Забележено је 13 врста терцијалних ендемита, 14 су балкански ендемити, што чини 2,56% од укупну 547 ендемита Србије. У Ђердапској клисури развила се сложена разноврсна богата мешовита шумска и жбунаста вегетација. У Ђердапу је издвојено 57 шумских и жбунастих заједница. Идентификоване су 83 врсте које су ретке и угрожене у Србији и због своје угрожености се налазе „Прелиминарној Црвеној листи флоре Србије“. Петнаест биљних врста се налазе у „Црвеној књизи флоре Србије“, при чему су 3</p>	<p>Не прихвата се. НП Ђердап није предмет ПОС-а, а самим тим ни СПУ. НП Ђердап обрађен је посебним планским документом за који је урађена СПУ.</p>

	<p>исчезле са подручја Ђердапа. Врсте су исчезле потапањем станишта услед изградње хидроелектране и формирања акумулационог језера. Забележено је присуство 12 међународно значајних таксона. Они се налазе на листи ЦИТЕС конвенције – Конвенције о међународној трговини угроженим врстама дивље флоре и фауне.</p> <p>У НП је регистровано 55 врста сисара а већина њих је заштићена. Најбогатија је фауна птица која броји близу 200 врста. Због разноврсне орнитофауне и присуства ретких и угрожених врста птица, подручје НП Ђердап је укључено у листу значајних подручја за птице – ИБА подручје (Important Bird Areas). Око 60 врста риба је присутно у Дунаву и притокама на подручју НП, што говори о богатству и разноврсности. Изградњом хидроелектрана „Ђердап 1“ и „Ђердап 2“ на Дунаву заустављени су миграторни токови црноморских риба које су се мрестиле у Дунаву. Дошло је до промена хемијског састава воде, промене конфигурације дна и од брзе реке Дунав је на простору НП претворен у језеро. Дошло је до нестанка појединих врста риба – црноморских због механичких препрека а осталих због измењених животних услова и истовремене експлозије популације алохтоних врста. Регистровано је присуство 13 врста водоземаца и све су према Правилнику о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива (Сл. Гласник РС бр5/10 и 47/11) строго заштићене, осим зелених жаба. Регистровано је 14 врста гмизаваца од којих се 9 налази на листи поменутог правилника. Од инсеката, најбоље је истражена фауна дневних лептира. Евидантирано је преко 100 врста лептира, што је и разлог што је Ђердап сврстан у међународно значајна подручја за дневне лептире – ПБА подручја (Prime Butterfly Areas). НП Ђердап репрезентује јединство природне и културне баштине Србије, јер је из специфичних природних одлика овог подручја изходила изузетно вредна културна баштина.</p>	
--	--	--

ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОГРАМА ОСТВАРИВАЊА СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ЕНЕРГЕТИКЕ РС ДО 2025 СА ПРОЈЕКЦИЈАМА ДО 2030, ЗА ПЕРИОД ОД 2017. ДО 2023. НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

<p>У поглављу „Хидроелектрана Пирот“ “ додати и посебно обрадити утицај акумулације и хидроелектране на парк природе „Стара планина“ како би се планирале адекватне мере очувања и заштите природе и културних добара, њихова презентација, развој туризма и обезбедио одрживи развој. Мере треба да омогуће демографски опстанак овог пограничног подручја и повратак живота људи на овим готово напуштеним просторима.</p>	<p>Парк природе Стара планина карактеришу импресивни геолошки облици геонаслеђа, високопланинске реке, извори (више од 150, 20 – 30 каптирано), врела (Дојкиначко врело, Јеловичко врело, Суво врело идр.) и водопади (Тупавица, Три кладница, Копренски водопад, Чугуљ, Пиљски водопад, Калуђерски скокови). У парку је регистровано око 1200 врста и подврста виших биљака, од којих је 115 ендемичних а 100 заштићених и строго заштићених врста, више од 50 врста се налази на списку угрожене европске флоре. Стару планину карактеришу 52 врсте шумских, жбунастих и зеатских биљних заједница. На Старој планини се гнезди 150 врста птица, живи 30 врста сисара, 6 врста водоземаца, 12 врста гмизаваца, а у рекама и потоцима 26 врста риба. Стара планина је ИПА, ИБА и ПБА подручје.</p>	<p>Не прихвата се. Парк природе Стара планина није предмет ПОС-а, а самим тим ни СПУ. За подручје Парка природе Стара планина урађен је посебан плански документ за који је урађена СПУ.</p>
<p>Поглавља о Власинској хидроелектрани, хидроелектранама на Дрини, Лиму и Западној Морави, по наведеном принципу из тачака 8. 9., допунити текстовима о животној средини и заштити природних добара.</p>		<p>Не прихвата се. Наведене ХЕ нису на списку пориоритетних пројеката ПОС-а, а самим тим нису предмет СПУ.</p>
<p>Неопходно је обавити хитне консултације са министарствима надлежним за животну средину, шумарство, водоривреду и културу и њиховим агенцијама, заводима и јавним предузећима основаним да се баве питањима животне средине, шумарства, водопривреде и културно – историјским наслеђем. Консултације су неопходне и са локалним заједницама на чијој територији се налазе рудници угља, налазишта нафте и гаса, термоелектране и хидроелектране као и са заинтересованим организацијама цивилног друштва по регионима (Воводина, јужна и источна Србија, централна Србија, западна Србија).</p>	<p>Најзначајније еколошке последице експлоатације угља, нафте и гаса, производње електричне енергије у термоелектранама и хидроелектранама трпе грађани локалних заједница у којима се налазе рудници, нафтна поља и електране. То је праћено расељавањем (демографским променама), променом начина економског привређивања, погоршањем квалитета живота, нарушавањем изграђене инфраструктуре, смањењем квалитета социјалних услуга (гашење или измештање на удаљеним локацијама школа и обданишта, медицинских установа, установа социјалне заштите), загађењем ваздуха, воде и земљишта, деградацијом природе, уништавањем станишта дивљих врста, нестанак или изумирање дивљих врста. Са Стратегијом и овом стратешком проценом утицаја неопходно је упознати локалне заједнице које су погођене или могу бити погођене развојем енергетике. Заиста је неочекивано и представља велики пропуст да</p>	<p>Не прихвата се. Институција јавног увида која је у овом случају трајала 30 дана, омогућила је свим заинтересованим органима, организацијама, институцијама, невладином сектору, појединцима да изнесу своја мишљења на предлог текста ПОС-а и СПУ. Обрађивачи ових документа су се одредили према свим пристиглим коментарима, а процедуру давања сагласности на СПУ спроводи Министарство за заштиту животне средине у складу са Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину.</p>

ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОГРАМА ОСТВАРИВАЊА СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ЕНЕРГЕТИКЕ РС ДО 2025 СА ПРОЈЕКЦИЈАМА ДО 2030, ЗА ПЕРИОД ОД 2017. ДО 2023. НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

	консултације нису обављене са другим министарствима, заводима, агенцијама и јавним предузећима чија је законска обавеза да пропишу услове које мора да уважи стратешка процена утицаја. Без консултација са њима било би кршење закона давање ових докумената на коначно усвајање и супротно напорима друштва за улазак у европске интеграције.	
Писано образложити сваки критеријум за сваки пројекат дат у табели „3.7. Процена величине утицаја ПОС-а на животну средину и одрживи развој“ да би се избегло субјективно оцењивање и избегле евентуалне грешке приликом примене критеријума из табеле 3.2.	<p>Таквих недоследности, субјективног оцењивања и пропуста има у наведеној табели. Ево само једног примера:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Код процене пројекта „Унапређење мерне инфраструктуре“ у стубцу под редним бројем 10 у коме се оцењује циљ „Унапредити искорићење отпада, третман и одлагање“ дата је оцена „0“ иако је пројектом предвиђено „Замена 83685 индиректних, полуиндиректних и директних мерних група и 330000 бројила код домаћинстава и индустријских купаца.“ <p>Очигледно да ће настати велика количина електронског и електричног отпада за које су нашим законским прописима предвиђени посебни токови а та количина ће утицати на животну средину без обзира на мере одлагања и рециклаже, а степен утицаја ће зависити од спремности ЈП ЕПС за управљање овом врстом отпада.</p>	Не прихвата се. Обазложење критеријума за вредновање дато је у табелама 3.2-3.5, а образложење критеријума за стратешки значајне утицаје дато је у табели 3.9. и поглављу 3.2. СПУ. Код квалитативног експертског оцењивања увек постоји одређе ниво субјективности који зависи од перцепције оцењивача. Што се тиче оцене "0" која се наводи, она не означава по правилу да нема утицаја, већ и да је утицај нејасан (табела 3.2), што је овде случај с обзиром да нису познати токови овако насталог отпада и да ли ће и какв конкретан утицај на животну средину имати, као ни на циљ под редним бројем 10.
Табелу „3.7. Процена величине утицаја ПОС-а на животну средину и елементе одрживог развоја“ допунити проценом циљевима датим у тачки 12 другог дела табеле овог текста ради потпуне процене утицаја стратегије на животну средину.	За сваки пројекат обавити процену по постојећим и допуњеним циљевима ради потпуног сгледавања утицаја на животну средину.	На прихвата се. Исто као претходни одговор.
У поглављу „3.2. Резиме значајних утицаја ПОС-а“ на страни 82. обрадити утицаје на локалне заједнице из разлога који су дати у тачки 16 (Побољшање текста) и тачкама које се односе на табеле 2.1. и 2.2.	Елементи садржаја текста у овом поглављу треба обрадити на основу резултата предходних процена у овом документу како је предложено у поглављу 3.2. и предлозима за допуну табела 2.1 и 2.2.	Не прихвата се. Суштина СПУ је идентификација стратешки значајних утицаја. Стратешки значајни утицаји идентификовани су на основу критеријума из табеле 3.5, на основу чега је урађено и поглавље 3.2. Стратешки значајни утицаји нису утицаји локалног карактера, иако су они такође идентификовани у табелама за евалуацију.
3.5.2. Смернице за значајне пројекте ПОС-а –	Смернице треба да обезбеде примену превентивних мера на	Не прихвата се. У овом делу СПУ дате су

ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОГРАМА ОСТВАРИВАЊА СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ЕНЕРГЕТИКЕ РС ДО 2025 СА ПРОЈЕКЦИЈАМА ДО 2030, ЗА ПЕРИОД ОД 2017. ДО 2023. НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

<p><u>Хидроелектране</u> дате смернице се односе на будућу изградњу малих хидроелектрана а недостају одреднице за санацију последица постојећих великих акумулација које се често налазе у заштићеним подручјима и чијом се изградњом и експлоатацијом битно мењају природни услови и настају нови утицаји.</p>	<p>очувању и презентацији природне и културне баштине, заштите здравља становништва и квалитета живота у зонама утицаја великих хидроелектрана, санационих мера заштите вода, земљишта и обнове оштећене инфраструктуре.</p>	<p>смернице за пројекте који су дефинисани у ПОС-у. С друге стране, за велике акумулације урађени су или се ради посебни плански документи за које су урађене или се раде СПУ.</p>
<p>У поглављу 5.2. Индикатори за праћење стања животне средине - Мониторинг систем за контролу квалитета вода, на страни 96., додати пасус о мониторингу подземних вода.</p>	<p>Овај мониторинг треба да обезбеди информације о квалитету подземних вода у зонама утицаја пепелишта, јаловишта, одлагалишта раскривке и депонија отпада из енергетских постројења, дефинисање и предузимање неопходних мера заштите.</p>	<p>Прихвата се. Додато је у текст.</p>
<p>5.2. Индикатори за праћење стања животне средине - Мониторинг систем за контролу квалитета ваздуха детаљније разрадити и раздвојити мониторинг емисије и емисије, нагласити потребу мониторинга од тачкастих, површинских и линијских извора загађења.</p>	<p>Оваком разрадом постиже се усаглашавање са дефинисаним индикаторима и омогућује систем целовитог мониторинга емисије и имисије и сагледавање њихове међусобне зависности па самим тим и дефинисање мера заштите.</p>	<p>Не прихвата се. У оквиру СПУ истакнут је значај вршења мониторинга квалитета ваздуха и наведено је: које честице треба посебно пратити, ко треба да врши мониторинг и где, као и релевантна регулатива коју је потребно у том контексту применити како би се мониторинг спроводио на одговарајући начин.</p>
ПОБОЉШАЊЕ ТЕКСТА		
Примедба на предложени текст	Предлог новог текста	Одговор
<p>У Полазним основама Стратешке процене, у делу Предмет и садржај ПОС-а, на страни 5. наводи се да је Република Србија између осталог и Националним програмом за интеграцију у ЕУ дефинисала циљеве, мере и активности који треба да допринесу повећању енергетске ефикасности, повећању производње енергије из обновљивих извора енергије, смањењу емисије гасова са ефектом стаклене баште као и реорганизацији и реструктурирању предузећа у енергетском сектору, креирању нових националних прописа и стандарда као и усаглашавању већ постојећих са прописима и стандардима који се примењују у ЕУ . У Напоменама се посебно говори о Националном програму за интеграцију у ЕУ али се не наглашава да су до сада извршене две ревизије - допуне овог документа.</p>	<p>У напомени треба додати ради прецизирања да је прва ревизија - Измењени и допуњени НПИ донет 2009 а друга ревизија - Национални програм за усвајање правних тековина ЕУ - НПАА новембра 2016</p>	<p>Прихвата се. Текст је допуњен.</p>
<p>У делу Квалитет ваздуха на страни 12. наводе се највећи извори полутанта оксида сумпора и међу њима под</p>	<p>Изооставити тачку 10. Фабрика сумпорне киселине из текста</p>	<p>Прихвата се. Изоостављено је из текста.</p>

ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОГРАМА ОСТВАРИВАЊА СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ЕНЕРГЕТИКЕ РС ДО 2025 СА ПРОЈЕКЦИЈАМА ДО 2030, ЗА ПЕРИОД ОД 2017. ДО 2023. НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

<p>бројем 10. Фабрика сумпорне киселине. Ако се мисли на досадашњу фабрику сумпорне киселине у Бору она не постоји више (срушена је) јер је сада нови погон за производњу сумпорне киселине интегрални део нове топионице у оквиру РТБ Бор Топионица и рафинација бакра</p>		
<p>У делу Квалитет вода на страни 20. наводи се да су у Програму мониторинга 2013. уведене нове мониторинг станице Слатина (Борска река) и Слатина (Кривељска река) што је изменило „слику“ квалитета воде по сливовима у вишегодишњем просеку и погоршало просечан квалитет притока Ђердапа. Борска и Кривељска река се спајају у једну реку и заједно уливају у Велики Тимок који се улива у Дунав испод Ђердапа (испод и ХЕ Ђердап 2) те не спада у притоке Ђердапа. Потребно је из текста изоставити задњи део реченице " и погоршало просечан квалитет притока Ђердапа".</p>	<p>.... што је изменило „слику“ квалитета воде по сливовима у вишегодишњем просеку.</p>	<p>Прихвата се. Кориговано је.</p>
<p>У делу Најугроженија подручја на страни 25 наведен је и Бор. Потребно је у загради додати да је од 2016. отпочела са радом нова топионица која је драстично смањила загађење ваздуха а да се већ неколико година рудничка раскривка рудника Велики Кривељ депонује у старом површинском копу затвореног рудника у Бору.</p>	<p>У овој категорији најугроженија подручја су: Панчево, Бор (од 2016. отпочела са радом нова топионица која је драстично смањила загађење ваздуха а већ неколико година рудничка раскривка рудника Велики Кривељ депонује се у старом површинском копу затвореног рудника у Бору), Мајданпек...</p>	<p>Прихвата се. Текст је допуњен.</p>
<p>У делу "Хидроелектрана Ђердап 2" наведени су исти подаци за рељеф, геологију и морфолошке облике као и за ХЕ Ђердап 1. Међутим ХЕ Ђердап 2. није у Ђердапској клисури која се завршава код Кладова односно са браном ХЕ Ђердап 1. и ни рељеф, ни геологија ни морфологија нису исти. Такође у пасусу о Хидрологији налази се текст о Ђердапској клисури а ХЕ Ђердап 2 налази се 80 км низводно од клисуре. Текст о пливајућем наносу односи се на ХЕ Ђердап 1.</p>	<p>Заменили текст о рељефу, геологији и морфологији новим који одговара терену где се налази ХЕ Ђердап 2. У пасусу Хидрологија изоставити реченицу "Ђердапско језеро настало преграђивањем Дунава браном висине 54m и ширине 760m. Језеро је дуго 140km, дубоко 130m и простира се од Сипа и Рама." Пребацити текст о пливајућем наносу у део о Ђердапу 1 и овде формулисати други текст за привајући нанос ХЕ Ђердап 2. јер он није тако карактеристичан као за ХЕ Ђердап 1.</p>	<p>Делимично се прихвата. Текст је делимично коригован и усклађен са коментаром и чињеничним стањем.</p>
<p>У Табели „2.1. Избор општих и посебних циљева СПУ и релевантних индикатора у односу на рецепторе животне средине“ у колони „Ваздух и климатске промене“, у ступцу “Индикатори“ додати индикаторе за квалитет ваздуха који се односе на прашину са јаловишта и пепелишта која садржи тешке метале, гасове који утичу</p>	<p>Колону „Индикатори“ допунити:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Емисија гасова са ефектом стаклене баште, - Емисија прекурсора озона (NO_x, CO, CH₄, NMVOC) - Емисија ненамерно испуштених дуготрајних органских материја (UPOPс) - Емисија тешких метала 	<p>Не прихвата се. Индикатори у табели 2.1. прилагођени су методолошком приступу и могућношћу да се на основу њих изврши мултикритеријумска евалуација. Ови индикатори нису индикатори праћења стања!</p>

ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОГРАМА ОСТВАРИВАЊА СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ЕНЕРГЕТИКЕ РС ДО 2025 СА ПРОЈЕКЦИЈАМА ДО 2030, ЗА ПЕРИОД ОД 2017. ДО 2023. НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

<p>на појаву повећаних концентрација приземног озона и гасове који оштећују озонски омотач.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Емисија са одлагалишта рскривке и јаловишта, - Емисија са пепелишта - Емисија са транспортних путева, трака и места пресипања материјала 	
<p>У Табели „2.1. Избор општих и посебних циљева СПУ и релевантних индикатора у односу на рецепторе животне средине“ у колони „Воде“, у ступцу “Индикатори“ додати индикаторе који се односе на сапробност воде</p>	<p>Колону „Индикатори“ допунити:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Индекс сапробности (SI), - Serbian Water Quality Index (SWQI) 	<p>Не прихвата се. Индикатори у табели 2.1. прилагођени су методолошком приступу и могућношћу да се на основу њих изврши мултикритеријумска евалуација. Ови индикатори нису индикатори праћења стања!</p>
<p>У Табели „2.1. Избор општих и посебних циљева СПУ и релевантних индикатора у односу на рецепторе животне средине“ дефинисати циљеве заштите од буке јер бука настаје на површинским коповима, транспортним системима, термоелектранама, трафостаницама и преносним система електроурежа да би се спречиле последице по здравље становништва.</p>	<p>ОПШТИ ЦИЉ: Заштита становништва од буке из рударских и енергетских објеката и мрежа ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Смањити ниво буке у насељима - Смањити ниво буке у ноћним сатима <p>ИНДИКАТОРИ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Укупни индикатор буке, - Индикатор ноћне буке 	<p>Не прихвата се. Индикатори у табели 2.1. прилагођени су методолошком приступу и могућношћу да се на основу њих изврши мултикритеријумска евалуација. Ови индикатори нису индикатори праћења стања! Индикатор утицаја буке уврштен је у област СПУ која се односи на Здравље становништва!</p>
<p>У Табели „2.1. Избор општих и посебних циљева СПУ и релевантних индикатора у односу на рецепторе животне средине“ дефинисати циљеве заштите од потреса и вибрација које настају минирањем на површинским коповима, слегањем терена код рудника са подземном експлоатацијом и приликом транспорта угља.</p>	<p>ОПШТИ ЦИЉ: Спречити настајање штета на објектима од потреса, слегања терена и вибрација ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Спречити утицај минирања на објекте изван зона утицаја копова, - Спречити утицај транспорта на животну средину, - Санирати оштећене објекте. <p>ИНДИКАТОРИ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Број објеката оштећених минирањем на ПК, - Број објеката оштећених слегањем терена, - Број објеката оштећених вибрацијама због транспорта угља, - Број санираних објеката 	<p>Не прихвата се. Наведене активности нису предмет приоритетних активности ПОС-а, а самим тим ни СПУ, па нема основа да се овакав циљ узме у обзир приликом вредновања.</p>
<p>У Табели „2.1. Избор општих и посебних циљева СПУ и релевантних индикатора у односу на рецепторе животне средине“ дефинисати циљеве заштите од нејонизујућег зрачења са далековода и трафостаница у циљу заштите здравља људи који живе близу високонапонских далековода и трафостаница</p>	<p>ОПШТИ ЦИЉ: Смањење утицаја електромагнетног зрачења на здравље људи ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Заштита становништва од електромагнетног зрачења високонапонских далековода, - Заштита становништва од електромагнетног зрачења високонапонских постројења <p>ИНДИКАТОРИ:</p>	<p>Не прихвата се. С обзиром на ниво обраде у ПОС-у није могуће извршити вредновање у односу на предложени циљ. Овај аспект обухваћен је у оквиру области СПУ која се односи на здравље становништва, односно кроз индикатор: "Учесталост оболења која се могу довести у везу са енергетским активностима"</p>

ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОГРАМА ОСТВАРИВАЊА СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ЕНЕРГЕТИКЕ РС ДО 2025 СА ПРОЈЕКЦИЈАМА ДО 2030, ЗА ПЕРИОД ОД 2017. ДО 2023. НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

<p>У Табели „2.1. Избор општих и посебних циљева СПУ и релевантних индикатора у односу на рецепторе животне средине“ у колони „Земљиште“, у ступцу “Индикатори“ додати индикаторе који се односе на површине земљишта заузетог енергетским објектима и њиховим зонама заштите</p>	<p>- Извори нејонизујућег зрачења од посебног интереса</p> <p>Колону „Индикатори“ допунити:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Површина земљишта заузета површинским коповима угља, - Површина земљишта одлагалиштима рударске раскривке и јаловине, - Површина земљишта заузета постројењима и путевима за транспорт угља, - Површина земљишта заузета енергетским објектима, - Површина земљишта заузета акумулацијама, - Површина земљишта заузета санитарним зонама око рударских и енергетских објеката - Управљање контаминираним локалитетима - Површине земљишта на којима је обављена ремедијација и рекултивација 	<p>Не прихвата се. С обзиром на ниво обраде у ПОС-у није могуће извршити вредновање у односу на предложене индикаторе.</p>
<p>У Табели „2.1. Избор општих и посебних циљева СПУ и релевантних индикатора у односу на рецепторе животне средине“ у колони „Природне вредности“, у ступцу “Посебни циљеви СПУ” допунити новим циљевима који се односе на интродукцију несталих врста на локацији и у зони утицаја рударских и заштитним зонама, очувању и интродукцији рибљих врста као и одговарајућим индикаторима остварења ових циљева као и индикаторима заштите флоре и фауне од преносне електро мреже.</p>	<p>Колону “Посебни циљеви СПУ” допунити новим циљевима:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Реинтродукција исчезлих врста флоре у заштићеним природним добрима на локацијама енергетских објеката или које су под њиховим утицајем, - Изградња рибљих стаза и заштита рибљег фонда, <p>Колону „Индикатори“ допунити:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Број реинтродукованих биљних врста, - Број локалитета на којима су биљне врсте реинтродуковане, - Број акумулација на којима су изграђене рибље стазе, - Процент акумулација на којима су изграђене рибље стазе у односу на укупан број акумулација које се користе за производњу електричне енергије и користе за потребе енергетике, - Број електро мрежа које пресецају еколошке коридоре, 	<p>Не прихвата се. С обзиром на ниво обраде у ПОС-у није могуће извршити вредновање у односу на предложене индикаторе.</p>
<p>У Табели „2.1. Избор општих и посебних циљева СПУ и релевантних индикатора у односу на рецепторе животне средине“ у колони „Отпад“, у ступцу “Индикатори” допунити индикаторима који се односе на управљање отпадом, посебно рударским отпадом и пепелиштима.</p>	<p>Колону “Индикатори” допунити :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Борј депонија - Укупна количина депонованог отпада - Површина депонија - Површина рекултивисаних депонија - % рекултивисаних површина депонија односу на укупно деградирану површину, - Количина посебних токова отпада - Количина издвојено прикупљеног, поново искоришћеног и одложеног отпада 	<p>Не прихвата се. С обзиром на ниво обраде у ПОС-у није могуће извршити вредновање у односу на предложене индикаторе.</p>

ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОГРАМА ОСТВАРИВАЊА СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ЕНЕРГЕТИКЕ РС ДО 2025 СА ПРОЈЕКЦИЈАМА ДО 2030, ЗА ПЕРИОД ОД 2017. ДО 2023. НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

	<ul style="list-style-type: none"> - Количина прикупљеног плутајућег отпада из акумулација и поступање са истим - Количина амбалажног отпада 	
<p>У Табели „2.1. Избор општих и посебних циљева СПУ и релевантних индикатора у односу на рецепторе животне средине“ у колони „Здравље становништва“, у ступцу “Индикатори” допунити новим индикаторима који се односе на утицај енергетских објеката на здравље деце (посебно издвојити ову најосетљивију групу из целокупног становништва) и утицај електромагнетног зрачења на здравље</p>	<p>Колону “Индикатори” допунити : Учестаност обољевање деце у зонама утицаја енергетских објеката од болести које се могу довести у вези са емисијама из њих</p> <ul style="list-style-type: none"> - Број људи под утицајем електромагнетног зрачења из енергетских објеката и преносних система 	<p>Не прихвата се. С обзиром на ниво обраде у ПОС-у није могуће извршити вредновање у односу на предложене индикаторе. Детаљне опсервације у односу на овај аспект утицаја могуће је евентуално сагледати на нивоу израде планског документа за одређену енергетску намену, или у оквиру студија о процени утицаја на животну средину за појединачне капиталне енергетске пројекте.</p>
<p>У табели “2.1. Избор општих и посебних циљева СПУ и релевантних индикатора у односу на рецепторе животне средине“ у колони „Социјални развој” боље и прецизније дефинисати опште и посебне циљеве и индикаторе.</p> <p>Досадашња пракса развоја енергетике је показала да су изградњом хидроелектрана и стварањем акумулација потопљени градови, приградска насеља и вароши а не само рурална подручја. Делови градова су измештени отварањем површинских копова и стварањем депонија раскривке, јаловишта и пепелишта.</p> <p>Измештана су обданишта, школе, објекти културе и социјалне заштите, саобраћајна и друга комунална инфраструктура.</p> <p>Промењени су начини привређивања локалног становништва. Експроприсане су велике површине пољопривредног и шумског земљишта, заузеле велике површине пашњака, ливада и шума. Становништво је било принуђено да промени начин економског привређивања јер није могло да се бави пољопривредом, шумарством, рибарством. Све то је доводило да значајних негативних последица по локално становништво што убудуће треба избећи бољим дефинисањем циљева социјалног развоја, њиховим остваривањем и перманентним праћењем.</p>	<p>У ступцу “Општи циљеве СПУ” циљ “Социјална кохезија” заменили циљем “Унапредити социјални развој”</p> <p>У ступцу “Посебни циљеве СПУ” додати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Очувати градска и приградска насеља - Очувати институције и објекте образовања, здравствене и социјалне заштите - Изградити путне инфраструктуре - Изградити водоводне и канализационе инфраструктуре - Изградити енергетске и комуникационе инфраструктуре <p>Колону “Индикатори” допунити :</p> <ul style="list-style-type: none"> . Број измештених објеката образовања, здравствене и социјалне заштите - Број оштећених и санираних објеката - Површина заузетог пољопривредног и шумског земљишта - Површина земљишта које је враћено пољопривредним домаћинствима - Површина земљишта које је метријално надокнађено поаопривредним домаћинствима - Број оштећених и санираних пољопривредних објеката - Број измештених пољопривредних објеката - Висна надокнаде изгубљеног прихода због оштећена пољопривредних култура под утицајем енергетских објеката - Висна надокнаде професионалним рибарима због нестанка или смањења рибљег фонда услед неизградње рибарских стаза на бранама акумулација 	<p>Не прихвата се. Концептуално је неосновано на овом нивоу обраде бавити се детаљима у односу на које не би уопште ни било могуће оцењивати ПОС према предложеним циљевима и индикаторима. Наведени циљеве и индикатори захтевали би далеко детаљнији ниво обраде него што је то овде случај, и свакако их треба узети у обзир на нивоу просторног планирања енергетских подручја, али не у овом случају.</p>
<p>Последњи пасус на страни 58 (изнад табеле 3.5.)</p>	<p>У последњем пасусу на страни 58 (изнад табеле 3.5.) у трећем</p>	<p>Не прихвата се. Концептуално и</p>

ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОГРАМА ОСТВАРИВАЊА СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ЕНЕРГЕТИКЕ РС ДО 2025 СА ПРОЈЕКЦИЈАМА ДО 2030, ЗА ПЕРИОД ОД 2017. ДО 2023. НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

допунити да је стратешки значај документа и за локалне последице које имају јак или већи позитиван или негативан утицај на животну средину. Сви извори загађења животне средине (тачкасти, површински, линијски) потичу из локалне средине и ту најчешће имају најзначајније последице. Отварање површинских копова, стварање јаловишта, одлагалишта, пепелишта, акумулација доводи до нарушавања локалне животне средине, угрожавања здравља становништва и квалитет живота, демографских и социјалних последица, угрожавање и уништење археолошких налазишта, уништавања станишта живих врста и њихов нестанак. Игнорисање ових проблема у овом стратешком документу довешће до игнорисање истих и у нижим документима и стварања великих проблема не само за локалне заједнице већ и довести у питање имплементације целе стратегије.

Значајан је утицај на локални ново имају градске топлане и средње и мале ХЕ те су од стратешког значаја управо за локалне средине све мере које се тичу конверзије горива и унапређења даљинског грејања као и адекватног планирања изградње средњих и малих ХЕ (за које је већ речено на страни 82. да се одређене негативне импликације могу јавити у случају неодговарајућег планирања њихове изградње) .

Решавање њиховог утицаја мора бити посебно наглашено оценама и смерницама студије утицаја ПОС да би се усмериле активности приликом доношења локалних планова развоја енергетике и енергетске ефикасности, израде просторних и урбанистичких планова и стратешких анализа утицаја на животну средину.

Поред тога овај СПУ садржи неколико циљева који се директно односе на локални ниво, на пример циљеви 12., 13., 16., , затим дефинише као приоритетан пројекат и пројекат преласка котларница на биомасу.

У делу 5. на 93. страни (као и у делу 5.3., тачка 2. на 99. страни) наглашава се да јединице локалне самоуправе доносе програм праћења стања животне средине на

реду иза речи регионалном додати речи “и локалном“ тако да овај пасус гласи:
Усваја се: Утицаји од стратешког значаја за ПОС су они који имају јак или већи (позитиван или негативан) ефекат на целом подручју Републике или на реионалном и локалном нивоу, или имплицирају прекограничне утицаје, према критеријумима у табели 3.5.

методолошки није прихватљив предлог, јер би у том случају готово сви утицаји били оцењени као стратешки значајни. С обзиром да је ПОС документ који је стратешког и националног значаја, није оправдано да се утицаји локалног карактера сврставају у стратешке. То међутим није сметало да се и овакви утицаји идентификују у тавелама за евалуацију и да се у односу на њих дефинишу одговарајуће смернице за заштиту животне средине, што је у овом случају и урађено.

ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОГРАМА ОСТВАРИВАЊА СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ЕНЕРГЕТИКЕ РС ДО 2025 СА ПРОЈЕКЦИЈАМА ДО 2030, ЗА ПЕРИОД ОД 2017. ДО 2023. НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

<p>својој територији који ће неминовно морати да обухвати и све утицаје енергетских објеката обухваћених овом СПУ.</p> <p>У делу 5.3 о правима и обавезама надлежних органа у тачкама 12. и 13. наводи се да надлежни орган локалне самоуправе једанпут у две године подноси скупштини извештај о стању животне средине на својој територији који објављује у службаном гласилу локалне самоуправе. Овај извештај ће морати обавезно да садржи и све утицаје који развој енергетике наведен у СПУ има на одређеној локалној територији.</p> <p>Посебно се у овом делу СПУ истиче да су органи локалне самоуправе дужни да редовно, благовремено, потпуно и објективно, обавештавају јавност о стању животне средине .</p> <p>У делу 7. Начин одлучивања истиче се "Због значаја могућих негативних и позитивних утицаја предложеног ПОС-а на животну средину, здравље људи, социјални и економски статус <u>локалних заједница</u> нарочито је важно адекватно и "транспарентно" укључивање заинтересованих страна (инвеститора, надлежних државних органа, <u>локалних управа</u>, невладиних организација и становништва) процес доношења одлука по питањима заштите животне средине на вишем нивоу од досадашње праксе формалног организовања јавне расправе о предлогу ПОС-а.</p>		
<p>У табели “2.1. Избор општих и посебних циљева СПУ и релевантних индикатора у односу на рецепторе животне средине“ у колони „Институционални развој” у ступцима „Општи циљев СПУ“ и „Посебни циљев заштите животне средине“ боље и прецизније дефинисати циљеве како би систем заштите животне средине био успостављен на свим нивоима – од локалног до националног.</p>	<p>У ступцу „Општи циљев СПУ“ предложени циљ заменити следећим: „Јачање капацитетета за управљање животном средином“.</p> <p>У ступцу „Посебни циљев заштите животне средине“ предложени текст заменити следећим:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Организационо, кадровско и материјално јачање капацитета за управљање животном средином на локалном и националном нивоу, - Успостављање ефикасног мониторинг система, <p>У ступцу „Индикатори“ предложени текст заменити следећим:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Број служби заштите животне средине у локалним заједницама са значајним утицајем енергетских објеката, 	<p>Не прихвата се. У односу на ниво обраде у ПОС-у и последично у СПУ, дефинисани циљ и индикатор у области Институционалног развоја су оптимални. Предложене циљеве и индикаторе не би било могуће оцењивати у предметној СПУ јер за то не би било елемената.</p>

ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОГРАМА ОСТВАРИВАЊА СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ЕНЕРГЕТИКЕ РС ДО 2025 СА ПРОЈЕКЦИЈАМА ДО 2030, ЗА ПЕРИОД ОД 2017. ДО 2023. НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

	<ul style="list-style-type: none"> - Број запослених у службама заштите животне средине, - Број места мониторинга и број елемената који се прате, - Функционалност мониторинг мрежа 	
<p>У табели “2.1. Избор општих и посебних циљева СПУ и релевантних индикатора у односу на рецепторе животне средине“ у колони „Економски развој” у ступцима „Општи циљеви СПУ“ и „Посебни циљеви заштите животне средине“ боље и прецизније дефинисати циљеве који омогућују локални и национални одрживи развој</p>	<p>У ступцу „Општи циљеви СПУ“ предложени циљ допунити:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Обезбедити одрживи развој локалних заједница на чијој територији су лоцирани значајни енергетски објекти. - Подстицати развој обновљивих извора енергије. <p>У ступцу „Посебни циљеви заштите животне средине“ предложени текст допунити следећим посебним циљевима:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Економски подстицати програме повећања енергетске ефикасности, - Економски подстицати пројекте коришћења обновљивих извора енергије, - Едуковати становништво о енергетској ефикасности и коришћењу „зелене“ енергије. <p>У ступцу „Индикатори“ предложени текст допунити следећим индикаторима:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Укупни енергетски интензитет, - Потрошња примарне енергије из обновљивих извора, - Потрошња електричне енергије из обновљивих извора, - Укупна потрошња примарне енергије по енергентима, - Демографске промене локалне заједнице на чијој територији су лоцирани велики енергетски објекти, - Економски подстицаји за коришћење обновљивих извора енергије, - Економски издаци као подстицаји становништву за пројекте повећања енергетске ефикасности, - Број едукативних програма и број учесника на њима. 	<p>Не прихвата се. Исто као претходни одговор.</p>
<p>Табелу „2.2. Ознаке посебних циљева СПУ“ допунити циљевима дефинисаним претходним допунама у табели 2.1.</p>	<p>У табели 2.2. додати нове тачке:</p> <ul style="list-style-type: none"> 3.а. Смањити ниво буке у насењима, 3.б. Смањити ниво буке у ноћним сатима, 3.ц. Спречити утицај минирања на објекте изван зона утицаја копова, 3.д. Спречити утицај транспорта на животну средину, 3.е. Санирати оштећене објекте, 3.ф. Заштита становништва од електромагнетног зрачења високонапонских далековода, 3.г. Заштита становништва од електромагнетног зрачења високонапонских постројења, 	<p>Не прихвата се. У складу са претходним одговорима. Суштина не прихватања предложених циљева и индикатора је немогућност да се у односу на њих изврши мултикритеријумска евалуација јер за то не постоји довољно детаљан ниво обраде у оквиру ПОС-а и то не треба изгубити из вида, иако је велики број предлога за табелу 2.1. смислен.</p>

ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОГРАМА ОСТВАРИВАЊА СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ЕНЕРГЕТИКЕ РС ДО 2025 СА ПРОЈЕКЦИЈАМА ДО 2030, ЗА ПЕРИОД ОД 2017. ДО 2023. НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

	<p>8.a. Реинтродукција исчезлих врста флоре у заштићеним природним добрима на локацијама енергетских објеката или које су под њиховим утицајем, 8.б. Изградња рибљих стаза и заштита рибљег фонда, 13.a. Очувати градска и приградска насеља, 13.б. Очувати институције и објекте образовања, здравствене и социјалне заштите, 13.ц. Изградити путне инфраструктуре, 13.д. Изградити водоводне и канализационе инфраструктуре, 13.е. Изградити енергетске и комуникационе инфраструктуре Тачку 14. заменити следећим текстом: - Организационо, кадровско и материјално јачање капацитета за управљање животном средином на локалном и националном нивоу Додати тачку -14.a. Успостављање ефикасног мониторинг система, -18.a. Економски подстицати програме повећања енергетске ефикасности, 18.б. Економски подстицати пројекте коришћења обновљивих извора енергије, 18.ц. Едуковати становништво о енергетској ефикасности и коришћењу „зелене“ енергије,</p>	
<p>Табелу „3.5. Критеријуми за евалуацију стратешких значајних утицаја“ допунити новом колоном ради евалуације утицаја на локалну средину</p>	<p>У табели 3.5. додати нову колну „Локални ниво: Л“ са свим значајним утицајима као у предходним колонама</p>	<p>Не прихвата се. У складу са ранији одговором.</p>
<p>У поглављу „3.5.1. Опште смернице“ додати нову одредницу која се односи на управља отпадом, рециклажу отпада, поступак са опасним отпадом и отпадом за који су предвиђени посебни токови.</p>	<p>Додати одредницу која гласи: „Обезбедити ефикасан систем управљања отпадом, рециклажу и управљање опасним отпадом.“</p>	<p>Прихвата се. Допуњено је.</p>
<p>У поглављу „3.5.1. Опште смернице“ додати нову одредницу која се односи на успостављање и организацију система управљања заштитом животне средине у сектору енергетике</p>	<p>Додати одредницу која гласи: „Успоставити систем заштите животне средине, кадровски и материјално јачати службе заштите животне средине и њихову сарадњу са националним, регионалним и локалним службама и јавношћу.“</p>	<p>Прихвата се. Допуњено је.</p>
<p>У поглављу „3.5.1. Опште смернице“ додати нову одредницу која се односи успостављање ефикасног система деловања у ванредним ситуацијама</p>	<p>Додати одредницу која гласи: „Обезбедити систем ефикасног деловања у ванредним ситуацијама“</p>	<p>Прихвата се. Допуњено је.</p>
<p>У поглављу „3.5.1. Опште смернице“, на страни 85. додати одредбу о обавези обавештавања јавности у складу са Законима о заштити животне средине,</p>	<p>У предпоследњој одредници на страни 85 иза речи „обезбедити“ додати реч „информисање“ тако да та одредница гласи:</p>	<p>Прихвата се. Допуњено је.</p>

ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОГРАМА ОСТВАРИВАЊА СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ЕНЕРГЕТИКЕ РС ДО 2025 СА ПРОЈЕКЦИЈАМА ДО 2030, ЗА ПЕРИОД ОД 2017. ДО 2023. НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

информацијама од јавног значаја и Архуској конвенцији.	„Обезбедити информисање, едукацију и учешће јавности у свим фазама реализација пројекта у сектору енергетике“	
У поглављу „3.5.1. Опште смернице“ на страни 85. додати одредбу о обавезном учешћу локалне заједнице на чијој се територији гради енергетски објекат.	Иза одреднице о едукацији, пре последње одреднице на страни 85 додати нову одредницу која гласи: „Обезбедити учешће локалне заједнице на чијој се територији налази енергетски објекат у доношење одлука у свим фазама реализације тог пројекта.“	Прихвата се. Допуњено је.
У поглављу „3.5.1. Опште смернице“, на страни 85 пре последње додати нову одредбу која ће се односити на заштиту природе, геолошког и биодиверзитета, реинтродукцију несталих врста у зонама утицаја енергетских објеката.	Пре последње одреднице на страни 85. додати нову: „Обезбедити заштиту природе, биљног и животињског света, биодиверзитета и геодиверзитета од негативног утицаја енергетског сектора“.	Прихвата се. Допуњено је.
У поглављу „3.5.1. Опште смернице“, на страни 85 пре последње додати нову одредбу која ће се односити на заштиту споменика културе.	Пре последње одреднице на страни 85. додати нову: „Обезбедити археолошка истраживања простора на којима се планира изградња енергетских објеката, заштиту археолошких налазишта и заштићених објеката културе и народног градитељства.“	Прихвата се. Допуњено је.
У поглављу „3.5.1. Опште смернице“ допунити одредницу која се односи на осматрање клизишта на површинским коповима обавезом осматрања клизишта на јаловиштима и одлагалиштима рударског отпада	У одредници „Урадити план осматрања ...“ иза речи „... објеката“ додати „и јаловишта и одлагалишта рударског отпада“ тако да та одредница гласи : „ урадити план осматрања стабилности земљишта, објеката и јаловишта и одлагалишта рударског отпада у зонама фронта напредовања копова, ...“	Прихвата се. Допуњено је.
У поглављу „3.5.2. Смернице за значајне пројекте ПОС-а – Површински копови“, на страни 86, додати нову одредницу која ће се односити на заштиту локалног становништва од буке која настаје експлоатацијом, транспортом, пресипањем и утоваром угља и одлагања јаловине.	Пре последње одреднице на страни 86 додати нову одредницу: „Обезбедити заштиту становништва од буке“	Прихвата се. Допуњено је.
У поглављу „3.5.2. Смернице за значајне пројекте ПОС-а – Површински копови“, предпоследњу одредницу на страни 86, допунити тако да се предвиди спречавање и смањење подизања прашине са одлагалишта јаловине, раскривки и депонија рударског отпада.	Предпоследњу одредницу допунити и изменити тако да гласи.“ Користити технике за смањење прашине са: јаловишта, одлагалишта, депонија рударског отпада, неасфалтираних површина и површина са вегетацијом“.	Прихвата се. Допуњено је.
У поглављу „3.5.2. Смернице за значајне пројекте ПОС-а – Термоелектране, на страни 87, додати нове одреднице чији је циљ предузимање мера заштите животне средине од прашине која се подиже са	Додати нову одредницу: „Рекултивисати постојећа пепелишта, успоставити и уредити заштитну зону око њих.	Прихвата се. Допуњено је.

ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОГРАМА ОСТВАРИВАЊА СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ЕНЕРГЕТИКЕ РС ДО 2025 СА ПРОЈЕКЦИЈАМА ДО 2030, ЗА ПЕРИОД ОД 2017. ДО 2023. НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

постојећих пепелишта		
У поглављу „3.5.2. Смернице за значајне пројекте ПОС-а – Термоелектране, на страни 87, допунити тако да се предвиди спречавање и смањење подизања прашине са пепелишта	Предпоследњу одредницу допунити и изменити тако да гласи:“ Користити технике за смањење прашине са: пепелишта, депонија отпада, неасфалтираних површина и површина са вегетацијом“.	Прихвата се. Допуњено је.
У поглављу „3.5.2. Смернице за значајне пројекте ПОС-а – Термоелектране, на страни 87, додати нове одреднице чији је циљ успостављање мониторинг система квалитета ваздуха у реалном времену и доступност података становништву	Додати нову одредницу: „Успоставити аутоматски мониторинг систем квалитета ваздуха у зонама утицаја термоелектрана и резултате учинити доступне јавности.“	Прихвата се. Допуњено је.
У поглављу „3.5.2. Смернице за значајне пројекте ПОС-а – Термоелектране, на страни 87, додати нове одреднице чији је циљ успостављање мониторинг испуштања отпадних вода и праћење квалитета вода низводно од испуста отпадних вода и процедурних вода са пепелишта и податке учинити доступне јавности	Додати нову одредницу: „Успоставити мониторинг испуштања отпадних вода и квалитета површинских и подземних вода у зонама утицаја термоелектрана.“	Прихвата се. Допуњено је.
У поглављу „3.5.2. Смернице за значајне пројекте ПОС-а – Термоелектране, на страни 87, додати нове одреднице чији је циљ заштита становништва од буке	Додати нову одредницу: „Успоставити мониторинг буке у животној средини.“	Прихвата се. Допуњено је.
У поглављу „3.5.2. Смернице за значајне пројекте ПОС-а – Термоелектране, на страни 87, додати нове одреднице чији је циљ заштита становништва од електромагнетног зрачења.	Додати нову одредницу: „Успоставити мониторинг електромагнетног зрачења из енергетских постројења у животној средини.	Прихвата се. Допуњено је.
У поглављу „3.5.2. Смернице за значајне пројекте ПОС-а – Термоелектране, на страни 87, додати нове одреднице чији је циљ успостављање система управљања отпадом, отпадом за које су предвиђени посени токови, рециклабилним и опасним отпадом.	Додати нову одредницу: „Успоставити систем управљања свим врстама отпада“	Прихвата се. Допуњено је.
У поглављу „3.5.2. Смернице за значајне пројекте ПОС-а – Хидроелектране“, на страни 87, изменити другу реченицу прве одреднице како би се обезбедило поштовање обавеза које су прописане Законом о водама, подзаконским актима и условима који су дати од стране надлежних водопривредних организација.	Изменити другу реченицу прве одреднице тако да гласи: „Обавезно поштовати биолошки минимум који су прописали надлежни органи“.	Прихвата се. Допуњено је.
У поглављу „3.5.2. Смернице за значајне пројекте ПОС-а – Хидроелектране“, на страни 87, изменити другу алинеју тако да буде јасно да није дозвољено прекидање воденог тока реке.	У другој алинеји реч „течења“ заменити речју „воденог тока“.	Прихвата се. Допуњено је.
У поглављу „3.5.2. Смернице за значајне пројекте ПОС-	Додати нову одредницу која ће гласити:	Прихвата се. Допуњено је.

ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОГРАМА ОСТВАРИВАЊА СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ЕНЕРГЕТИКЕ РС ДО 2025 СА ПРОЈЕКЦИЈАМА ДО 2030, ЗА ПЕРИОД ОД 2017. ДО 2023. НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

а – Хидроелектране“, на страни 87, додати одредницу у циљу заштите и очувања заштићених и угрожених биљних и животињских врста.	„Сачинити и имплементирати програме заштите и очувања заштићених, угрожених, ендемичних и реликтних врста“	
У поглављу „3.5.2. Смернице за значајне пројекте ПОС-а – Хидроелектране“, на страни 87, додати одредницу у циљу реинтродукције уништених биљних и животињских врста изградњом и експлоатацијом акумулација великих хидроелектрана.	Додати нову одредницу која ће гласити: „Сачинити и имплементирати програме реинтродукције исчезлих врста у зонама утицаја акумулација“	Не прихвата се. Овако детаљан ниво обраде како се предлаже у коментару није предмет СПУ.
У поглављу „3.5.2. Смернице за значајне пројекте ПОС-а – Хидроелектране“, на страни 87, додати одредницу у циљу у заштите акумулација од наносења муља, чишћења муља из акумулација и безбедног одлагања истог.	Додати нове одреднице: „ – Обнова шума и пошумљавање у сливовима акумулација, - Подизања преграда за заустављање наноса на притокама акумулација, - Чишћење муља из акумулација, - Безбедно одлагање или коришћење муља из акумулација.“	Не прихвата се. Овако детаљан ниво обраде како се предлаже у коментару није предмет СПУ.
У поглављу „3.5.2. Смернице за значајне пројекте ПОС-а – Хидроелектране“, на страни 87, додати одредницу у циљу чишћења акумулације од пливајућег отпада и правилног управљања прикупљеним отпадом	Додати нову одредницу: Редовно прикупљати плутајући отпад из акумулацију, разврстати га, обавити класификацију и категоризацију и поступати са њим у складу са законима о заштити животне средине и законом о тпаду	Прихвата се. Допуњено је.
У поглављу „3.5.2. Смернице за значајне пројекте ПОС-а – Хидроелектране“, на страни 87, додати одреднице у циљу очувања квалитета воде акумулација и подземних вода у зонама њиховог утицаја	Додати нове одреднице: - Успоставити мониторинг квалитета воде у акумулацији и биомониторинг у акумулацији и низводно од ње, - Успоставити мониторинг подземних вода у зонама утицаја акумулације,	Прихвата се. Допуњено је.
У поглављу „3.5.2. Смернице за значајне пројекте ПОС-а – Хидроелектране“, на страни 87, додати одредницу у циљу успостављања и функционисања система управљања опасним отпадом	Додати нову одредницу: „ - Редовно прикупљати, класификовати, категорисати и правилно привремено збрињавати опасан отпад, - Забрањено је трајно одлагање опасног отпада о зонама утицаја хидроелектрана.“	Прихвата се. Допуњено је.
У поглављу „3.5.2. Смернице за значајне пројекте ПОС-а - <u>Изградња и јачање преносне инфраструктуре</u> , на страни 89., допунити одредницама у циљу заштите становништва од електромагнетног зрачења,	Додати нове одреднице: - Применити савремена техничка решења заштите становништва од електромагнетног зрачења, - Успоставити мониторинг електромагнетног зрачења у животној средини	Прихвата се. Допуњено је.
У поглављу „3.5.2. Смернице за значајне пројекте ПОС-а - <u>Изградња и јачање преносне инфраструктуре</u> , на страни 89., допунити одредницама које се односе на на	Додати нове одреднице: - Надокнада штете за пресељене, оштећене и објекте уништене изградњом преносне инфраструктуре,	Не прихвата се. Ово је предмет посебног закона и сувишно је овакву меру наводити у СПУ, јер се не тиче директно квалитета

ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОГРАМА ОСТВАРИВАЊА СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ЕНЕРГЕТИКЕ РС ДО 2025 СА ПРОЈЕКЦИЈАМА ДО 2030, ЗА ПЕРИОД ОД 2017. ДО 2023. НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

надокнаду штете насталу на објектима, пољопривредном и шумском земљишту и пољопривредним културама њиховим власницима.	- Надокнада за земљиште заузето или оштећено изградњом и експлоатацијом објеката преносне инфраструктуре, - Надокнада штете за уништене и оштећене пољопривредне културе које су последица изградње и експлоатације објеката преносне инфраструктуре	животне средине.
Наслов поглавља 5.1. заменити одговарајућим насловом јер он не говори о циљевима ПОС-а како се и наглашава у првој реченици текста: „Опис циљева ПОС-а, детаљније је наведен у поглављу 1 СПУ, па ће се више пажње посветити циљевима Програма праћења стања животне средине.“	Изменити у складу са садржајем текста у поглављу	Не прихвата се. Наслов поглавља усклађен је са формом коју препознаје Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину.
У другом пасусу овог поглавља додати одредбу да о резултатима мониторинга јавност мора да буде правремено и објективно информисана.	На крају другог пасуса овог поглавља тачку заменити зарезом и додати следећи текст: „правремено и објективно информисање јавности о резултатима мониторинга.“	Прихвата се. Допуњено је.
Последњи пасусу на страни 93., допунити потребом мониторинга вибрација, потреса и електромагнетног зрачења.	У другом реду, последњег пасуса, на страни 93. иза речи бука додати „вибрације, потреси, електромагнетно зрачење“ и наставити текст како је дат.	Прихвата се. Допуњено је.
Табелу 5.1. Индикатори за праћење стања усагласити са индикаторима предложеним и датим у табели „2.1. Избор општих и посебних циљева СПУ и релевантних индикатора у односу на рецепторе животне средине“		Не прихвата се. Не ради се о истој врсти индикатора. Индикатори у табели 2.1. су у функцији евакуације решења из ПОС-а, док су индикатори у табели 5.1. у функцији праћења стања – мониторинга.

Београдска отворена школа

НАЧЕЛНЕ – КОНЦЕПТУАЛНЕ ПРИМЕДБЕ		
Примедба-коментар	Предлаже се концепт	Одговор
Аутори Извештаја нису нигде наведени.	Навести ауторе Извештаја и њихове квалификације.	Прихвата се. Наведени су аутори СПУ.
Документ нигде не даје преглед коришћених документа, литературе и извора података. На страни 11 написано је само: <i>За анализу и презентацију података о квалитету животне средине коришћени су: подаци добијени од Агенције за заштиту животне средине; Извештаја о стању животне средине у ЈП ЕПС за 2016. Годину, документациона основа Просторног плана РС; Стратешка процена утицаја Стратегије развоја енергетике РС, друга доступна документације из просторних планова и студија који третирају просторе</i>	Неопходно је дати детаљан тачан списак коришћених документа, литературе и извора података, како би представљени налази Извештаја били веродостојни.	Прихвата се. Списак релевантне документације коришћене у изради СПУ дат је на крају текста.

ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОГРАМА ОСТВАРИВАЊА СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ЕНЕРГЕТИКЕ РС ДО 2025 СА ПРОЈЕКЦИЈАМА ДО 2030, ЗА ПЕРИОД ОД 2017. ДО 2023. НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

<p>са најзначајнијим енергетским објектима и активностима.</p>		
<p>Извештај о СПУ о Програма остваривања Стратегије развоја енергетике РС није разматрао различита варијантна решења. Уместо тога на страни 51 пише „У Нацрту ПОС-а нису разматрана варијантна решења по областима. Из тог разлог не постоји основ за вредновање варијантних решења у оквиру СПУ.“</p>	<p>Сматрамо да су израђивачи Извештаја морали да од аутора Програма траже разматрање најмање два различита варијантна решења, у складу са чланом 15 Закона о стратешкој процени утицаја који јасно наводи да процена могућих утицаја плана и програма на животну средину садржи „приказ процењених утицаја варијантних решења плана и програма повољних са становишта заштите животне средине са описом мера за спречавање и ограничавање негативних, односно увећање позитивних утицаја на животну средину“ .</p>	<p>Не прихвата се. Као што је наведено у СПУ, варијантна решења разматрана су у оквиру СПУ која је урађена за потребе Стратегије развоја енергетике. ПОС само представља разраду Стратегије за период од 6 година и није било неопходно разматрати додатне варијанте.</p>
<p>На страни 62, у табели 3.6. која представља Области ПОС-а са приоритетним пројектима обухваћени проценом утицаја, област енергетске ефикасности је представљена само једном реченицом: „Примена читавог низа мера за повећање енергетске ефикасности присутне је у свим областима енергетике дефинисаним у ПОС-у“.</p>	<p>Нема детаљнијег описа онога што су израђивачи студије процењивали нити је за ову област наведена стратешка релевантност (велики контраст у односу на све друге области за које су наведени прецизно пројекти који ће се реализовати, њихови утицаји, фазе реализације и стратешка релевантност). Са друге стране, цела предност варијантног решења које Извештај СПУ разматра је енергетска ефикасност. Стога није јасно како су мере у овој области како квантификоване и на који је начин разматран њихов утицај. Потребно је на транспарентан начин приказати методологију вредновања.</p>	<p>Не прихвата се. У области енергетске ефикасности нису као у другим областима ПОС-а дефинисани приоритетни пројекти, већ су пројекти и активности у области енергетске ефикасности инкорпорирани у све области ПОС-а (интегрални приступ). Из тог разлога се у овом делу СПУ формулише само област повећања енергетске ефикасности без његове разраде на приоритетне пројекте како је то случај у осталим областима ПОС-а. Међутим, у СПУ су приликом вредновања ове области ПОС-а у обзир узете све активности које су у ПОС-у дефинисане у области повећања енергетске ефикасности и тако се дошло до резултата евалуације како је приказано у СПУ.</p>

ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОГРАМА ОСТВАРИВАЊА СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ЕНЕРГЕТИКЕ РС ДО 2025 СА ПРОЈЕКЦИЈАМА ДО 2030, ЗА ПЕРИОД ОД 2017. ДО 2023. НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

<p>На страни 64, у реду у коме се процењује мера „Отварање заменских капацитета за постојеће ПК који престају са радом и отварање копова који ће бити намењени за нове термоенергетске капацитете“ на циљеве СПУ, предвиђени утицај на циљ СПУ број 11 (Смањити утицај енергетског сектора на здравље становништва) је оцењен са -1: мањи утицај.</p>	<p>На који начин се дошло до закључка да ће отварање нових ПК у мањој мери утицати на здравље становништва? Који је извор података коришћен? Без ових информација стиче се утисак да је овде реч о паушалној оцени аутора Извештаја.</p>	<p>Аргумент за овакву оцену је чињеница да отварање заменских ПК неминовно доводи до негативног утицаја на здравље становништва, али да се тај утицај може оценити као мањи у односу на праворемено пресељење најугроженијег становништва на локације са бољим квалитетом животне средине, уз истовремену рекултивацију ПК на којима се завршила експлоатација, што ће позитивно утицати на квалитет животне средине и здравље становништва. Сумарно гледајући, овај приоритетни пројекат је оцењен са -1.</p>
---	--	--

Центар за екологију и одрживи развој - ЦЕКОР

НАЧЕЛНЕ – КОНЦЕПТУАЛНЕ ПРИМЕДБЕ		
Примедба-коментар	Предлаже се концепт	Одговор
<p>У Извештају-у о стратешкој процени утицаја Програма остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године, за период 2017. до 2023. године, на животну средину у делу Табела 3.9. Идентификација и евалуација стратешки значајних утицаја ПОС-а</p>	<p>За образложења у евалуацији значајних утицаја навести референце –нарочито независне и стручне анализе јер се у целом документу провлачи проблем не постојања референци</p>	<p>Прихвата се. Све референце, односно документације коришћена у изради СПУ додатно је наведена на крају текста СПУ. Поред тога, резултати вредновања у табели 3.9 резултат су евалуације експертског тима који је учествовао у изради СПУ, а који је наведен на почетку СПУ</p>
	<p>Навести временске одреднице за поштивање наведених МЕРА тј СМЕРНИЦА</p>	<p>Прихвата се. Текст је допуњен временском одредницом, која заправо представља обавезу континуиране примене свих смерница заштите у току имплементације ПОС-а, односно у току реализације приоритетних пројеката.</p>
	<p>Навести шта ће се десити ако се смернице не испоштују и ко је одговоран</p>	<p>Не прихвата се. Спровођење пропозиција дефинисаних у СПУ дефинисано је релевантном легилсативом.</p>
	<p>Навести ко ће пратити наведене параметре –испуњавање смернице стратешке процене- ко ради њен мониторинг</p>	<p>Не прихвата се. Права и обавезе надлежних органа дефинисане су у тачки 5.3. СПУ.</p>

ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОГРАМА ОСТВАРИВАЊА СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ЕНЕРГЕТИКЕ РС ДО 2025 СА ПРОЈЕКЦИЈАМА ДО 2030, ЗА ПЕРИОД ОД 2017. ДО 2023. НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

	Навести стање са ИППЦ дозволама у ЕПС-у	Не прихвата се. Није предмет СПУ.
	Навести и права и обавезе оператера а не само надлежних органа	Не прихвата се. Смернице за заштиту животне средине и мониторинг су обавезе оператора.
	Навести код анализе стања –кључне проблеме квантификовати и поткрепити референцама	Не прихвата се. Кључни проблеми у односу на основне чиниоце животне средине дати су у тачки 1.2.1. СПУ, укључујући и идентификацију најугроженијих подручја. Све референце, односно документације коришћена у изради СПУ додатно је наведена на крају текста СПУ.
	Уколико је Акциони документ жив документ и мењаће се, онда навести како ће то изгледати, и да ли се онда мења и стратешка процена утицаја	Не прихвата се. Потреба израде СПУ зависиће од обима интервенција, о чему ће одлуку донети надлежно министарство за послове животне средине- У поглављу 4. СПУ дате су смернице за процене утицаја у току имплементације СПУ.
	Потребно је увести индикатор смањења утицаја на климатске промене односно прецизирати индикатор 1. Или увести нови индикатор. Потребно је увести индикатор повећања увозне овисности, потребно је такође дати детаљније шта заправо значи индикатор 15.економски развој те 16. Запошљавање, такође и за 17. Шта то заправо значи увоз. Као што смо на јавној расправи јано назначили морамо увести у дискусију увозну овисност о технологији и кредитима јер управо је то оно што чини да угаљ заправо и није домаће него је већином увозно гориво. 21. Мора строже да се дефинише и користи јер ЧИСТА и ЧИСТИЈА енергија су различити као небо и земља. Просто угаљ ЧИСТ не постоји а влада има обавезу да штити не МАЛО него КОЛИКО ЈЕ МОГУЋЕ здравље и живот својих грађана. Оваквим дефинисањем ми заправо штитимо наставак загађивања. У вези са 5. Ова процена уопште не процељује која је то мера која искључиво решава већи број еколошких и енергетских проблема (наиме <u>пошумљавање</u>)	Не прихвата се. Индикатор за климатске промене дефинисан је у табели 2.1. у области СПУ која се односи на ваздух и климатске промене, а у складу са нивоом детаљности ПОС-а и СПУ. Економски аспекти на начин како су формулисани у коментару нису предмет СПУ, већ Студије life cycle assessment (процена животног циклуса) која се ради на нивоу пројеката, а које наше законодавство не препознаје. Други економски аспекти предмет су студија оправданости такође се тичу конкретних инвестиционих пројеката на начин који није у домену СПУ.
	Нема процене пројеката малих хидро централа односно процене њихове већином деструктивне природе, нема процене пројеката великих хидро централа а посебно	Не прихвата се. Пројекти ХЕ и МХЕ нису на листи приоритетних пројеката ПОС-а због чега нису детаљно разматрана, већ је

ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОГРАМА ОСТВАРИВАЊА СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ЕНЕРГЕТИКЕ РС ДО 2025 СА ПРОЈЕКЦИЈАМА ДО 2030, ЗА ПЕРИОД ОД 2017. ДО 2023. НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

	<p>реверзибилних чиме се показује да влада уопште није заинтересована да ове пројекте спроведе Нема пројеката изолације стамбених зграда у сектору енергетске ефикасности чиме се показује не постизање свести о најважнијим пројектима енергетске ефикасности</p>	<p>дата генерална процена у оквиру области ПОС-а која се односи на ОИЕ, а у односу на шта су дефинисане смернице за заштиту, чему је претходила оцена о могућим изразито негативним утицајима оваквих пројеката (табела 3.9. и тачке 3.2. и 3.3. СПУ).</p>
	<p>Похваљујемо напор израђивача да у већем броју ставова нагласи потребу заштите грађана од негативних утицаја рудокопа и енергетских објеката. На жалост не даје се довољно храбра одредба на колико метара је неопходно успоставити и какав заштитни појас упркос постојању регулативе о удаљавању од индустријских објеката и рудокопа још из 1980тих и упркос постојању значајне евиденције о пуцању кућа те тешким здравственим последицама по грађане на мање од 500- 1000м од рудокопа. Предлажемо да се тај Број стави као обавезујућа оријентација и да се наложи расељавање свих грађана у Свим рудокопима у Србији. Такође предлажемо да се у складу са рударском науком прецизира да се рударском активношћу сматра и ОДЛАГАЊЕ отворења, одлагање пепела, транспорт угља његова обрада (млевање, сушење) јер управо ове врло деструктивне активности производе највеће нивое буке, вибрација, загађења јер управо је оваква непрецизност оно чиме ЕПС избегава да уклони односно расели људе који живе непосредно поред оваквих рударских активности на великим површинама у Србији</p>	<p>Не прихвата се. Није оправдано дефинисати заштитни појас без озбиљних и темељних опсервација и испитивања на конкретном случају сматрамо да је смерница коју смо дефинисали: <i>"број домаћинстава или насеља за пресељење и динамику пресељења утврдити на основу систематских истраживања и анализе стања животне средине и здравља становништва на угроженим подручјима и подручјима које се може окарактерисати као утицајно. Истраживање би требало да спроведу независне и стручне организације, а на основу добијених резултата је потребно направити Програм пресељења насеља и/или домаћинстава, транспарентно, уз учешће свих актера у процесу пресељења"</i> иницијално довољна да се ова истраживања ураде на одговарајући начин.</p>
Термо централе	<p>Јасно је да ЦЦС неће бити изграђен и утолико сматрамо да је неопходно да се преоблеми утицај на климатске промене приступи на други начин односно једино могући а то је да се одбаци изградња нових термо централа, да се реконструишу постојеће и да се максимално брзо приступи изградњи објеката који имају мали или занемарљив утицај на климатске промене.</p>	<p>Не прихвата се. Не постоји довољно убедљива аргументација за овакву тврдњу. Обавеза СПУ била је да наложи да се обезбеди ЦЦС. Поред тога, СПУ се ради за потребе ПОС-а и одређује се и ограничава искључиво према решењима која су дата у овом документу.</p>
ПОБОЉШАЊЕ ТЕКСТА		
Примедба на предложени текст	Предлог новог текста	Одговор
Напомена: Документ Национални план за смањење емисија је усвојен 11. јуна 2015. године. Национални	Одредити временски период када је овај документ подложен променама, односно када ће се вршити оцена спровођења	Не прихвата се. Није предмет СПУ.

ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОГРАМА ОСТВАРИВАЊА СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ЕНЕРГЕТИКЕ РС ДО 2025 СА ПРОЈЕКЦИЈАМА ДО 2030, ЗА ПЕРИОД ОД 2017. ДО 2023. НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

<p>програм за интеграцију Републике Србије у Европску унију је документ који садржи прецизан план како да се постигну сви критеријуми неопходни да би држава постала чланица ЕУ и усвојен је на седници Владе Републике Србије одржаној 9. октобра 2008. године.</p>	<p>НЕРПа – допунити у складу са коментаром</p>	
<p>Однос према другим документима Стратегија управљања водама на територији Републике Србије Стратегија увођења чистије производње Стратегија управљања отпадом</p>	<p>Побољшати и допунити текст где се јасно види повезаност са Стратегијом и њихова интеракција (у тексту је дата само информација о свим поменутиим стратегијама)</p>	<p>Не прихвата се. Овај део СПУ и јесте информација о документима који се мање или више односе на област енергетике. У документима где је ова повезаност већа дат је обимнији текст, док су остала документа само споменута у делу који има директне или индиректне везе са сектором енергетике.</p>
<p>Квалитет ваздуха</p>	<p>Допунити текст са утицајима тешких метала Потребно је дати укупне процене екстерних трошкова укључујући здравље,</p>	<p>Не прихвата се. Није предмет СПУ.</p>
<p>Квалитет вода: Бука</p>	<p>Допунити текст са резултатима анализа односно закључак мерења</p>	<p>Не прихвата се. Овај део СПУ урађен је у складу са доступним подацима релевантних институција и сматрамо да је примерен нивоу обраде.</p>
<p>Током 2016. године није било олујних ветрова који би довели до већег развејавања пепела са депонија пепела и није било притужби грађана на загађење ваздуха.</p>	<p>Навести службу која се бави овим питањем односно одакле потиче податак</p>	<p>Не прихвата се. Као што је наведено у фусноти 1, подаци у енергетским комплексима преузети су из Извештаја о стању животне средине у ЈП ЕПС за 2016. годину.</p>
<p>Извештај о стратешкој процени може се изјаснити о томе зашто поједина питања из области заштите животне средине нису била меродавна за разматрање. У конкретном случају може се говорити о изостанку детаљније процене утицаја појединачних пројеката и активности у сектору енергетике на нивоу техничко-технолошке анализе, с обзиром да за такву анализу није постигнут одговарајући ниво детаљности у ПОС-у. Такав ниво детаљности биће могуће достићи приликом разраде пројеката на нивоу планске и пројектно-техничке документације за сваки планирани енергетски објекат. У том контексту, стратешка процена ће се доминантно базирати на процени трендова у животној средини насталих као последица појединачних</p>	<p>Сваки од ових енергетских објеката има планску и пројектну документацију с обзиром да је скоро сваки објекат имао у претходном периоду неку врсту реконструкције/надоградње самим тим и процедуру процену утицаја, није јасно шта захтева детаљна процена утицаја појединачних пројеката допунити текст како би јавност имала јасан податак</p>	<p>Не прихвата се. Образложење упућује на сврху и задатак предметне СПУ. Детаљна процена у наведеном контексту значи да постоји микролокацијска детерминација и сви подаци о техничко-технолошки процесима, сировинама, материјалима, опреми итд. Оваква процена није предмет СПУ, већ студија о процени утицаја на животну средину у складу са релевантном легилсативом.</p>

ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОГРАМА ОСТВАРИВАЊА СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ЕНЕРГЕТИКЕ РС ДО 2025 СА ПРОЈЕКЦИЈАМА ДО 2030, ЗА ПЕРИОД ОД 2017. ДО 2023. НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

енергетских активности и наведених приоритетних активности или као последица интеракције више енергетских активности (кумулативни и синергетски утицаји).		
Консултације са заинтересованим органима и организацијама	Допунити текст које организације су биле консултоване	Прихвата се. Тачка 1.2.5 допуњена је организацијама које су се укључиле у процес СПУ.
Табела 2.1. Избор општих и посебних циљева СПУ и избор релевантних индикатора у односу на рецепторе животне средине	Потребно је допунити текст/табелу са временским оквиром, надлежностима као и мониторинг спровођења како би посебни циљјеви СПУ били мерљиви/ спроведени	Не прихвата се. Табела 2.1. не односи се на мониторинг већ је у функцији мулти критеријумске евалуације. Индикатори мониторинга налазе се у табели 5.1.
НАЧИН ОДЛУЧИВАЊА Учешће надлежних органа и организација обезбеђује се писменим путем, а учешће заинтересоване јавности и невладиних организација обезбеђује се путем средстава јавног информисања и у оквиру јавног излагања, а све примедбе и коментари на текст СПУ морају се такође доставити писменим путем.	Јасно је речено да је укључивање јавности тек на крају у завршној верзији текста, што је у супротности са начелима закона о СПУ која одређује да се јавност укључује на почетку процеса, као и кршење Архуске конвенције	Не прихвата се. Наводи нису тачни. Процедура СПУ спроведена је у складу са пропозицијама Закона о СПУ (чланови 18 и 19). Поред тога, Јавност није укључена на крају процеса јер документ није усвојен, већ је у тренутку укључивања јавности био подложен променама.

Ministry of Environment – Romania

НАЧЕЛНЕ – КОНЦЕПТУАЛНЕ ПРИМЕДБЕ		
Примедба-коментар	Предлаже се концепт	Одговор
<p>- In the environmental report is not foreseen a chapter/subchapter that refers strictly to the impact on biodiversity, or on the natural capital in the Republic of Serbia, or a transboundary impact.</p> <p>- The chapter “The transboundary impact” does not present information about the biodiversity in Romania, as a state potentially affected by the works proposed by the Program, although the proposed projects in the hydroelectric sector can have a significant negative impact on the Danube River.</p> <p>- Measures for the protection of natural capital are generally treated and it is not very clear if by their application the quality of natural capital existing in Serbia or across borders, will be improved.</p>	<p>- Species of wild flora and fauna, natural habitats, as well as protected natural areas likely to be influenced by the future projects of this Program, especially those in Romania.</p> <p>- Distances of existing/future locations (if know) of proposed investments from the territory of Romania, to be specified including on the map.</p> <p>- Cumulative impact, residual impact, conservation measures for the protected species and habitats potentially affected by Program implementation.</p> <p>- Assessment of the impact on biodiversity for each alternative presented, including the „zero“ alternative.</p>	<p>Partially accepted. Having in mind that the Program constitutes a document of strategic type, without spatial determination of individual projects or knowledge of technical/technological aspects of functioning of individual projects, it is impossible to determine and give quantitative assessment of potential impact at the level of endangering specific protected areas, and particularly at the level of flora and fauna species and individuals. For that reason the SEA processing level was adjusted to the level of the Program processing and there is no detailed assessment which would full reply to the above-mentioned comments. Nevertheless, the aspect of the Program solution impact on biodiversity,</p>

		<p>geodiversity, flora, fauna and natural areas is dealt with throughout the SEA document, including the goals formulated within the context of the above-mentioned comments. The assessment of listed impacts was made in the form of monitoring potential trends in the environment and space, which is in compliance with modern approaches in the production of SEA, including the consideration of cumulative and synergetic impacts. Detailed assessment of impacts of specific investment projects on biodiversity, protected areas and habitats will be processed at EIA level when all elements are known for such detailed assessment, and then the cooperation with neighbouring countries will be re-established, as was the case with EIA for the project of construction of Block B3 in the thermal plant Kostolac B, where the cooperation was established with Romania. Within Chapter 4 of the SEA document – Guidelines for the production of assessment of impacts at lower hierarchy levels there is an instruction for the impact assessment at the level of further and detailed implementation of this document. However, having in mind that in this part of SEA there is no particularly or explicitly stated need for the impact assessment in the border region for projects which may have a negative impact on the neighbouring countries, this part of SEA was supplemented with the following text:</p> <p><i>For all those projects that may have a negative impact on the population health, environment quality, natural and protected areas, biodiversity and geodiversity of the neighbouring countries, in EIA production and in compliance with ESPOO convention, it is necessary to consult the neighbouring countries during the production procedure and/or adoption of the specific impact assessment.</i></p>
<p>In the environmental report, a monitoring Program over a</p>		<p>Accepted. Chapter 5 of the SEA document was</p>

ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОГРАМА ОСТВАРИВАЊА СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ЕНЕРГЕТИКЕ РС ДО 2025 СА ПРОЈЕКЦИЈАМА ДО 2030, ЗА ПЕРИОД ОД 2017. ДО 2023. НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

<p>period of 2 years is mentioned, as well as the application of measures for environmental protection. We consider it necessary that the proposed measures to have also effect of protecting the population health. We also consider that the results of the pollutants monitoring Program should be brought to the knowledge of the Romanian authorities. If an impact on the environment, as result of exceeding the limit values stipulated in the legislation in this field is noted, we consider it necessary that Serbia should carry out an impact study on the population health in the vicinity of the border with Romania.</p>		<p>supplemented with a new item: <u>Monitoring the impact on the population health</u> The relevant authorities should monitor the impact of those effects which were considered to have potentially negative implications (direct or indirect) on the population health. In that context, as well as in the context of potential transboundary impacts, the neighbouring countries should be informed about the results of the pollutants monitoring Program if any exceeding of the limit values is found in relation to those stipulated in the legislation in this field. According to the acquired results it is necessary to make the impact assessment on the population health in the vicinity of the project causing substantial pollution if that project is near the border with the neighbouring countries.</p>
---	--	--

Републички завод за статистику

НАЧЕЛНЕ – КОНЦЕПТУАЛНЕ ПРИМЕДБЕ	
Примедба-коментар	Одговор
<p>- У Извештају о стратешкој процени утицаја Програма остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године, за период 2017. до 2023. године, на животну средину, у одељку Извештаја 1.2 испод табеле 1.1. Ефекти третмана отпадних вода насеља на нивоу сливова на страни 18 као извор података наведен је Републички завод за статистику. Пошто Републички завод за статистику није извор података уместо наведеног извора података испод табеле 1.1 треба написати Агенција за заштиту животне средине, што је већ напоменуто у одељку 1.2 Преглед постојећег стања и квалитета животне средине[1] за фус ноту је наведен текст: За анализу и презентацију података о квалитету животне средине коришћени су: подаци добијени од Агенције за заштиту животне средине (за тачку 1.2.1); и из Извештаја о стању животне средине у ЈП ЕПС за 2016. годину (за енергетска подручја, тачке 1.2.2).</p>	<p>Прихвата се. Кориговано је у складу са примедбом.</p>

ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОГРАМА ОСТВАРИВАЊА СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ЕНЕРГЕТИКЕ РС ДО 2025 СА ПРОЈЕКЦИЈАМА ДО 2030, ЗА ПЕРИОД ОД 2017. ДО 2023. НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Министарство заштите животне средине

НАЧЕЛНЕ – КОНЦЕПТУАЛНЕ ПРИМЕДБЕ	
Примедба-коментар	Одговор
<p>У одељку 1.2.2 Елементи животне средине изложени утицају, пододељак 1.2.2.1. Рудници угља, <u>Рударски басен Колубара</u> на страни 28, Квалитет вода, погрешно је наведено да лабораторија „Тамнава“ има овлашћење министарства надлежног за послове животне средине за анализу површинских, подземних, отпадних вода, као и пијаће воде“. Овлашћење за испитивање површинских, подземних и отпадних вода сада даје Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, а овлашћење за испитивање воде за пиће Министарство здравља, па у складу са тим потребно је исправити текст. Такође, на страни 29, у првом и трећем пасусу и страни 31., поднаслов Загађеност воде, речи: „или акредитована или овлашћена“ потребно је заменити речима: „акредитована и овлашћена“ и то треба кориговати у целом тексту.</p>	<p>Прихвата се. Кориговано је у тексту.</p>
<p>На страни 34, где се разматра квалитет воде, није дат приказ стања површинских вода реке Саве, а посебно аспект повећања температуре једног дела тока Саве, као и квалитет воде у околним каналима у близини депоније пепела и није наведено какав је третман код зауљаних вода које се произукују у ТЕНТ-у.</p>	<p>Прихвата се. Допуњено је расположивим подацима.</p>
<p>На страни 42, Хидроелектране (ХЕ) које се налазе у саставу „ХЕ Ђердап“ су: ХЕ „Ђердап 1“, ХЕ „Ђердап 2“, ХЕ „Пирот“ и „Власинске ХЕ“, Хидроелектрана "Ђердап 1", поднаслов Отпадне воде, нису наведене количине тих вода, као и да ли се концентрације уља крећу у оквиру прописаних вредности, (наведено је "мале количине"), јер у тексту изнад, где се разматра квалитет воде, наводи се „повећан садржај уља и фенола као последица пловности Дунава...“.</p>	<p>Делимично се прихвата. Процена количина отпадних вода је већ наведена у тексту. Допуњено је са информацијом да се концентрације уља крећу у дозвољеним границама.</p>
<p>У одељку 1.2.2.4. Лежишта нафте и гаса, на страни 49., поднаслов Загађење воде, наводи се „На основу последњих доступних података из 2004. године производњом нафте и гаса произведено је и 1.473.000 m³ лежишне воде“, па се поставља питање да ли има свежијих података јер је од 2004. године прошло 13 година.</p>	<p>Не прихвата се. Нису расположиви новији подаци.</p>
<p>На страни 50, поднаслов: Укупна количина отпада који се ствара и одлаже (нарочито исплаке), даје се податак „Годишње се за бушење користи око 7000 m³ исплаке, која се такође привремено одлаже на привременим одлагалиштима“, па се поставља питање која су то привремена, а где се налазе стална одлагалишта исплаке.</p>	<p>Прихвата се. Кориговано је.</p>
<p>На страни 50., поднаслов: Губитак пољопривредног земљишта/земљишта под шумама, део текста који гласи: „Када је реч о каналима и водотоковима којима АП Војводина обилује, локације за бушотине и сабирне системе се измештају да не би дошло до угрожавања и загађења истих“, потребно је издвојити и означити поднасловом: „Квалитет воде“.</p>	<p>Прихвата се. Кориговано је.</p>
<p>На страни 97, поднаслов: Мониторинг систем за контролу квалитета вода, потребно је исправити број Службеног гласника у ком је објављен Закон о водама, тако да гласи: („Службени Гласник РС“ број 30/10, 93/12 и 101/16). Такође, у овом делу текста треба навести тј. цитирати одредбе члана 98. и 99. Закона о водама које се односе на обавезе правног лица, предузетника...јер се односе на обавезе које има загађивач вода у складу са Законом о водама. У четвртном пасусу речи: „Мерење и испитивање врши републичка организација надлежна за хидрометеоролошке послове“ потребно је заменити речима: „Мерење и испитивање површинских вода врши Агенција за заштиту животне средине и републичка организација надлежна за хидрометеоролошке послове“.</p>	<p>Прихвата се. Кориговано је и допуњено.</p>